

﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ
يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾

â€œAkkamitti Rabbitti kafartuu? Duâ€™TMaa turtan, Inni isin jiraachise. Ergasii isin ajjeesa; ergasii isin jiraachisa. Ergasii gara Isaatti deebifamtu. Inni wanta dachii keessa jiru hunda Kan isiniif uumedha.â€ Suuratu Al-Baqara 2:28-29

Kana jechuun Rabbittii akkamitti amanuu diddan ykn Isa waliin wanta biraa akkamitti gabbartuu? Duâ€™TMaa taatanii osoo jirtanuu isin jiraachise. Kana jechuun namni dhalachuun dura maniyyi (bishaan saalaa) duâ€™TMaa ture. Wanta duâ€™TMaa ykn lubbuu hin qabne kanarraa Rabbiin isin jiraachise. Ergasii isin ajjeesa. San booda Guyyaa Qiyaamaa lamu isin jiraachisuun isin kaasa. Isin addunyaa tanatti dhufuun dura wanta lubbuu hin qabne turtan. Kanaafu, akkamitti Rabbiin duâ€™TMaa hin kaasu jechuun mormituu?

Rabbiin ilmaan namaa erga uumee booda wanta dachii keessa jiru hunda isaaniif uume. â€œInni wanta dachii keessa jiru hunda Kan isiniif uumedha.â€ Wanta dachii keessa jiru qofaa miti wanta samii irra jiran kan akka aduu, jiâ€™TMa, urjiilee fi kan biroo ilmaan namaa akka tajaajilaniifi uume. Amma gaafi of haa gaafannu, â€œIlmaan namaa akka Isa qofa gabbaraniif Rabbiin ni uume. Wanta samii fi dachii irra jiran immoo ilmaan namaatiif uume. Kanaafu, wanta barbaadan erga dhiyeessefi booda itti gaafatamumma isaanii akkamitti akka bahan osoo isaan hin gaafatin ni dhiisaa?â€ Lamuu isaan kaasun yoo isaan hin gaafatin, ilmaan namaati fi wantoota samii fi dachii irra jiran taphaaf uumamanii jechuudha. Kuni immoo wanta Rabbi Qulqullaaâ€™TMa Oltaâ€™TMeeff hin malleedha **Rabbiin ni jedha:**

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾
فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾﴾

â€œSila Nuti taphumaaf waan isin uumnee fi gara Keenyatti kan hin deebifamne taâ€™TMuu ni yaaddu?

Rabbiin Mootii haqaa taâ€™TMee oltaâ€™TMee. Isa malee Kan haqaan gabbaramu hin jiru. Inni Gooftaa Arshii kabajamaati.â€ Suuratu Al-Muâ€™TMminuun 23:115-116

Aaya tanarraa barnoota baayâ€™TMee baasu dandeenya. Garuu barreefamni waan dheeratuf wantuma lama haa ilaallu. Iffaa- â€œ**Rabbiin Mootii haqaa taâ€™TMee oltaâ€™TMee.**â€ Rabbiin Mootii Haqaa taâ€™TMee osoo ilmaan namaa jidduutti haqaan hin murteessin akkanumatti badanii ni hafuu? Kanaafu, Inni Mootii Haqaa waan taâ€™TMeeff Guyyaa Qiyaamaa isaan kaasun isaan jidduutti haqaan murteessa. 2ffaa- â€œ**Isa malee Kan haqaan gabbaramu hin jiru.**â€ Ilmaan namaa kan uumamaniif Rabbiin qofa akka gabbaraniifi. Itti gaafatamummaa kana bahu ykn bahuu dhiisu isaanii osoo isaan hin gaafatin akkanumatti

isaan ni dhiisaa?

Motummaan biyya tokko bulchuuyyu hojjatoota isaa itti gaafamummaa ni kennaaf. Itti gaafatamummaa isaanii bahuu ykn bahuu dhiisu isaanii osoo isaan hin gaafatin ni dhiisaa? Gaafi malee akkunamatti mindaa ni kafalaafi?

Wanta kaafironni yaadani fi xumura isaanii Qur'aaanni haala kanaan ibsa:

﴿وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى رَبِّهِمْ
قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾﴾

Ni jedhan, ÆJireenya addunyaa teenya tana malee [jireenyi biraa] hin jirtu; nutis [du'aa booda] hin kaafamnu. Æ Yeroo Gooftaa isaanii fuunduratti dhaabbaman osoo argitee, [waan rifachiisaa argita ture]. Inni (Rabbiin) ni jedha, ÆSila inni kuni (kaafamu fi mindaa argachuun) dhugaa mitii? Æ Isaaniis ni jedhu, ÆEeyyeen! Gooftaa keenyaan kakanne! ÆInnis ni jedha, ÆWaan kafaraa turtaniif adabicha dhandhamaa! Æ(Suuratu Al-An'aaam 6:29-30)

2- Zulmii (miidhaa) namoonni raawwatan Æ“ dhalli namaa dur irraa kaase hanga ammaatti wal miidhaa fi cunqursaa jiru. Kan cunqurfamee fi miidhame haqa guutuu isaaf maluu argachaa hin jiru. Zaalimnis (namni namoota miidhus) mana murtiitti dhiyaachuun adabbii isaaf maluu adabamaa hin jiru. Osoo mana murtiitti hin dhiyaatin du'aaan addunyaa irraa boqota. Ajaa'ib! Mee amma haa gaafannu: ÆZaalimni kuni xiqqoomallee taatu osoo hin adabamiin addunyaa irraa du'aa. Warri miidhamaniis haqa isaanii hin arganne. Kanaafu, Rabbiin subhaanahu wa ta'aaalaa ilmaan namaa osoo akkanatti wal cunqursanuu isaan jidduutti murteessu malee ni dhiisaa? Æ Akkuma Aaya (keeyyata) armaan olii keessatti eerame, Rabbiin mootii haqaa waan ta'eeef isaan jidduutti osoo hin murteessin hin dhiisu. Guyyaan Murtii kunis Guyyaa Qiyaamaati. Zaalimoota badii hojjatan ilaalchisee Rabbiin (subhaanahu wa ta'aaalaa) ni jedha:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفِيلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ
الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾﴾

ÆRabbiin waan miidhaa hojjattoonni (Zaalimonni) raawwatan irraa dagataa ta'uu hin yaadin. Kan Rabbiin isaan tursiisuuf Guyyaa isa keessa ijji sodaadhan bobaastudha. [Gara waamichaatti] fiigaa mataan isaanii kan olka'uu ta'aa, ijji isaanii gara isaaniitti hin deebitu. Qalbiin isaanis duwwaadha. Æ Suuratu Ibraahim: 42-43

﴿خُشَعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ﴾^(٧)
 ﴿مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكٰفِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾^(٨)

[Guyyaa san] ijji isaanii sodaan guuttamtee awwaalcha (qabrii) keessaa bahanii akka hawwaanisa facaaTM fakkaatu. Gara Lallabaatti fiigu. Kaafironni ni jedhu, TM Kuni Guyyaa garmalee ulfaataa taTMeedha.TM Suuratu Al-Qamar 54:7-8

Kanaafu, Guyyaa Qiyaamaa namoonni qabrii keessaa yaaTMun murtiif dachii wal-qixxoofu irratti walitti qabamu.

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا﴾^(١٠٥) ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾^(١٠٦) ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾^(١٠٧) ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾^(١٠٨)

WaaTMee gaarreenii si gaafatu. TM Gooftaan kiyya faffaacasu isaan faffacaasaTM jedhiin. Lafa wal qixxaataa biqilaa hin qabne taasisee dachii dhiisa. Ishii keessattis buTMaa bahii homaa hin agartu. Guyyaa san Lallabaa hordofu; asi achii isarraa dabuun hin jiru. Sagaleen hunduu Rahmaaniif gadi jetti. Shokoksaa malee homaa hin dhageessu.TM (Suuratu Xaahaa 20:105-108)

Kana jechuun Guyyaa Qiyaamaa gaarri gurguddaan kunniin maal taTMu jechuun si gaafatu. Jedhiin, TM Gooftaan kiyya bakka isaaniiti isaan buqqisuun akka ashawaa ykn biyyee taTMuu. Ergasii daaraa taTMuun addaan bittineessa. Dachiidhaan wal qixxeessa. Dachiis lafa wal qixxoofu biqilaa hin qabne godhee dhiisa. BuTMaa bayii homaatu keessatti hin argitu. Dachiin akka gogaan diriiruutti ilma namaatiif diriirti. Guyyaa Qiyaamaa yommuu qabrii keessaa kaafaman Lallabaa gara iddoo ilmaan namaa hundii walitti qabamaniiti isaan waamu hordofu. Asi achi waamicha isaatirraa goruun isaaniif hin jiru. Rabbal Aalamiina fuunduratti erga walitti qabamanii, sagaleen isaanii hunduu gadi jetti. Sagalee olkaasun hin jiru. Shokoksaa malee wanti dhagahamu hin jiru. Hundii isaaniitu calTMisaa fi sodaan Murtii Rahman eegu.*

3-Hojii gaarii namoonni hojjatan- akkuma zaalimoonni badii hojjachuuf carraaqan, namoonni hojii gaggaarii hojjachuuf carraaqaniis baayTMeedha. Hojii gaggaarii isaanii kanaaf kafaltii homaatu namoota irraa hin barbaadan. Kanaafu, osoo Qiyaamaan jiraachu baatte, silaa mindaa warra hojii gaarii hojjatu ni badaa ture. Kanarraa kan kaTMe, namni badii hojjatu fi gaarii hojjatu kan wal qixxaaTMu taTMa. Namni aqlii qabuu, TM Namni gaarii hojjatuu fi namni badaa hojjatu wal qixa jedhee ni yaadaa? TM Rabbiin (Azza wa jalla) ni jedha:

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ
 أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

â€œSila isaan amananii fi toltuu hojjatan akka warra dachii keessatti balleessaa dalaganii ni goonaa? Warra Rabbiin sodaatanis akka warra yakkamtoota ni goonaa?â€œ Suuratu Saad 38:28

Kanaafu, Guyyaan namni gaarii hojjatu gaarummaa ofiitin itti mindeefamu, namni badaa hojjatu badummaa isaatiin itti adabamu jiraachu qaba. Innis, Guyyaa Qiyaamaati.

Guduunfaa

âž±Rabbiin subhaanahu wa taâ€™Maalaa ilmaan namaa akka Isa qofa gabbaraniif uume. Wantoota dachii fi samii keessa jiran immoo ilmaan namaatiif uumee. Rabbiin gabbarrii isaanii irraa faaydaa hin argatu, Inni dureessa waan taâ€™Meef. Kana irra, yoo isaan Isa gabbaran Jannata isaan seensisa. Yoo Isa didan immoo Jahannam isaaniif jirti.

âž±Kanaafu, ilmaan namaa taphaaf hin uumamne jechuudha.

âž±Osoo jireenya tana malee jireenyi biraa jiraachu baatte silaa namoonni cunqurfaman haqa osoo hin argatin badu. Mee ilaalaa seenaa keessattii fi wanta yeroo ammaa raawwatamaa jiru! Namoonni miliyoonatti lakkaawaman balleessaa tokko malee ajjeefamu. Zaalimni isaan fixus mana murtiitti dhiyaataa hin jiru. Kanaafu, kunniin hundii Murti osoo hin argatin akkanitti ni hafuu?

âž®Namni Qiyaamaan akka dhuftu amanu, yeroodhaan hojii gaggaarii hojjachuun of qopheessa. Dabalataan, waaâ€™Mee Qiyaamaa ilaalchise, linkii kanarraa argachuun ni dandaâ€™Mama:

<http://sammubani.com/category/qiyaamaa/>

Kitaaba wabii:

[al-aqiidatul Islaamiyyatu wa usuusuhaa](#) By Abdurahmaan Hasan Madiniyyi, fuula 578-580

[*Taysirul Kariimil Rahmaani fii tafsiiri Kalaamil Mannaani](#)â€™Fuula 597-598, Abdurahmaan Naasir Saâ€™Madii

Date Created

December 15, 2018

Author

admin